

Hoe kun je als asielzoeker in een asielprocedure bewijzen, of beter: aannemelijk maken dat je bent gemarteld? Folteraars zorgen er wel voor dat er geen lichamelijke sporen achter blijven. Vaak zit de pijn van binnen. En sommige slachtoffers houden in de gesprekken met asielambtenaren vanwege opgelopen trauma of schaamte hun kaken stijf op elkaar. De IND hoort er dan niets over of als ze er wel over horen, dan geloven ze de marteling soms niet. Er zijn tenslotte heel veel asielzoekers die op de een of andere manier wel geloofwaardig overkomen. Een afwijzing is het gevolg.

GEMARTELD? HET iMMO 'BEWIJST' HET!



Hulpverleners uit kerken, advocaten en mensen van VluchtelingenWerk hebben soms twijfels over zo'n afwijzing. Waar komen die onverklaarbare medische klachten dan vandaan?

Vijftien jaar geleden al hebben organisaties als PHAROS, ASKV, het Medisch Adviescollege, Amnesty International, VluchtelingenWerk en de Johannes Wierstichting de koppen bij elkaar gestoken. Zij slaagden er in om een korte medische check naar de psychische en lichamelijke gesteldheid van asielzoekers onderdeel te laten uitmaken van de intake in de asielprocedure. Zes jaar geleden zijn die organisaties een stapje verder gegaan. Zij zijn de founding fathers geworden van het Instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO). Dat instituut bundelt de expertise op het terrein van forensisch-medisch onderzoek rond marteling en geweld tegen asielzoekers. Geloof en Samenleving van de Remonstranten heeft in 2017 voor drie achtereenvolgende jaren tienduizend euro gedoneerd voor het anonieme, maar uitermate belangrijke werk van het iMMO. Ik spreek in Diemen met directeur Annemieke Keunen.

De procedure Keunen: 'Iedereen kan een zaak bij ons aanbrengen op twee voorwaarden. Je moet een advocaat hebben die ons het volledige juridische en medische dossier van de asielzoeker ter

hand kan stellen. En de asielzoeker moet zelf een onderzoek door ons willen natuurlijk. Dat gaat dan als volgt. Het vaste team en vrijwilligers die bij ons werken houden op donderdag altijd dossierbespreking. Daar beslissen we of we een 'zaak' gaan doen. Zo ja, dan sturen we het dossier naar een van de vijfenvestig artsen, psychologen en psychiaters die voor ons werken. Allemaal op vrijwillige basis. Zij doen onderzoek bij de asielzoeker in kwestie naar de medische klachten die hij/zij zegt te hebben overgehouden van marteling en geweld. Het zijn geen makkelijke onderzoeken, vooral niet voor de asielzoeker maar ook niet voor de medisch deskundige. Men wordt bewust teruggebracht naar gebeurtenissen die men liever vermijdt en vergeet. Ik hoor mensen in de kamer naast me vaak onbedaarlijk huilen. De uiteindelijke rapportages worden hier op het bureau ook altijd mee beoordeeld door de twee stafartsen en -psychologen die bij het iMMO in dienst zijn. Het conceptrapport gaat vervolgens naar de advocaat en zijn of haar cliënt die nog mogen reageren op feitelijke onjuistheden. Daarna wordt het iMMO-rapport definitief. Ons streven is om dat hele proces in vier maanden af te ronden, maar we hebben te weinig vrijwilligers dus we zitten nu al aan de acht maanden. Heel ongewenst!

Resultaat 'We kunnen moeilijk beoordelen hoe onze rapportages hebben

bijgedragen in de asielprocedure. De IND maakt namelijk niet publiek op basis waarvan men een positieve beslissing op asiel neemt. Wij consulteren dan advocaten om een beeld te krijgen. Daaruit blijkt dat met onze rapportage in tachtig procent van de gevallen een afwijzing wordt omgezet in een verblijfsvergunning. Volgens intern onderzoek van de IND ligt dat percentage een stuk lager, rond de 35%. Het percentage zal naar alle waarschijnlijkheid dus ergens in het midden uitkomen. In de afgelopen zes jaar hebben we ruim duizend aanvragen beoordeeld, waarvan twintig procent door ons is afgewezen. We doen tegen de honderd onderzoeken per jaar. We hebben momenteel een wachtlijst van ongeveer 50 onderzoeken.'

Expertise doorgeven 'We zien het ook als onze taak om de expertise die hier in huis is door te geven. We scholen de rapporteurs die onderzoek voor ons doen. Met een Europese subsidie hebben we een format voor dit type forensisch medisch onderzoek ontwikkeld: *'Medical Examination in the Asylum Procedure. Manual for health professionals and legal workers'*. Dat vindt nu zijn weg in alle lidstaten van de EU. Een hoop ellende komt bij ons langs maar het is belangrijk om deze zeer kwetsbare groep te kunnen bijstaan in hun asielprocedure.'

Michel Peters



instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek

iMMO